

אקורד • אֶכּוֹרְד • aChord
פסיכולוגיה חברתית: علم النفس الاجتماعي للتغيير الاجتماعي
Social Psychology for Social Change לשינוי חברתי

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
الجامعة العبرية في اورشليم القدس

ייצוג ערבי בתקשורת בשפה העברית

מוגש עבור עמותת סיכוי-אופוק

צוות המחקר: יארא נאסר, מונא עוידה וד"ר יוסי חסון

דצמבר 2022

4

סיכום ודיון

3

ממצאי חברה ערבית

2

ממצאי חברה יהודית

1

מטרת המחקר ומודל
תיאורטי

4

סיכום ודיון

3

ממצאי חברה ערבית

2

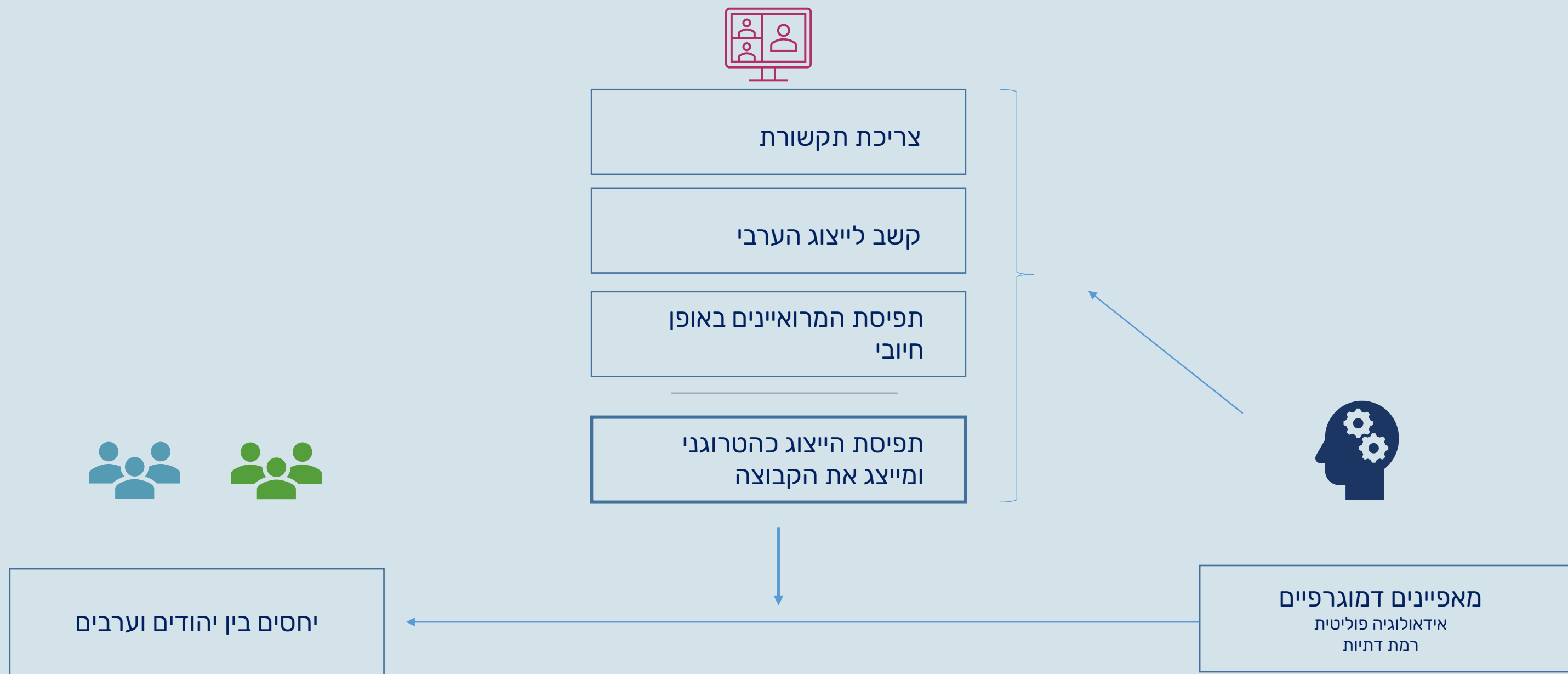
ממצאי חברה יהודית

1

מטרת המחקר ומודל
תיאורטי

במסגרת העבודה של סיכוי-אופוק לקידום הייצוג הערבי בתקשורת בשנים האחרונות, המחקר הנוכחי בדק את הקשר בין הייצוג הערבי בתקשורת בשפה העברית לבין טיב היחסים בין הציבור הערבי והציבור היהודי בדגש על תפיסת זהות פרטיקולרית וקולקטיבית, וכן תפיסות, עמדות ורגשות של כל ציבור כלפי האחר.

מודל קונספטואלי מבוסס על המחקר

4

סיכום ודיון

3

ממצאי חברה ערבית

2

ממצאי חברה יהודית

1

מטרת המחקר ומודל
תיאורטי

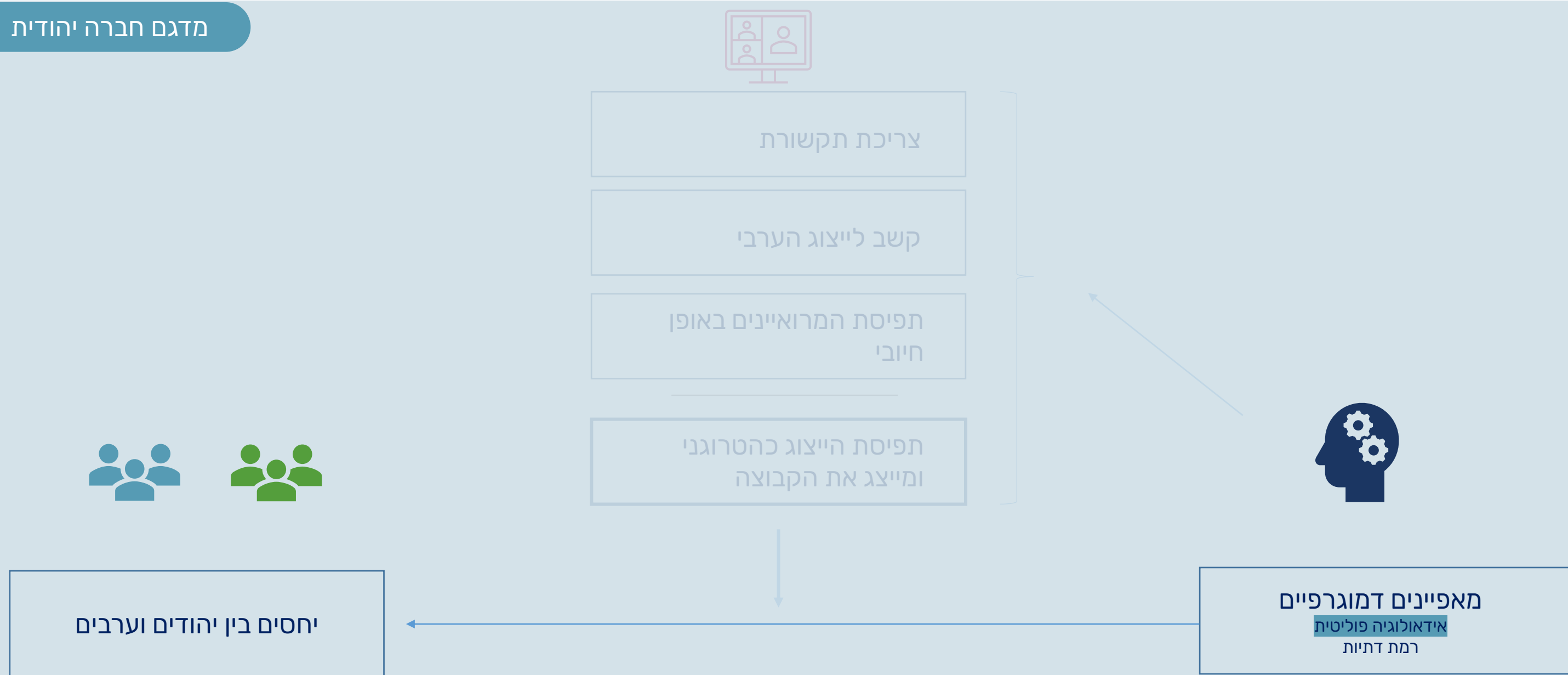
566 משיבים יהודים אזרחי ישראל מגיל 18 ומעלה.

תקופת הדגימה האינטרנטית: 12-18.12.22

מגדר	גיל	אזור מגורים	דמת דתיות	הזהות הפוליטית
52% זכר	15% 18-24	9% צפון	8% אתאיסט	58% ימין
48% נקבה	20% 25-34	12% חיפה	38% חילוני	24% מרכז
	22% 35-44	28% מרכז	14% חילוני עם נטייה למסורתיות	18% שמאל
	16% 45-54	21% תל אביב	23% מסורתי	
	13% 55-64	9% ירושלים	17% דתי	
	14% +65	16% דרום	1% חרדי, דתי אדוק	
		5% יהודה והשמרון		

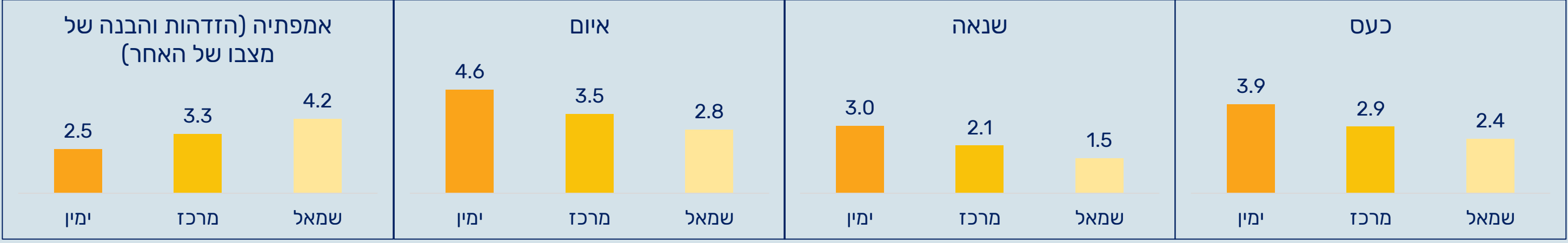

מדגם חברה יהודית

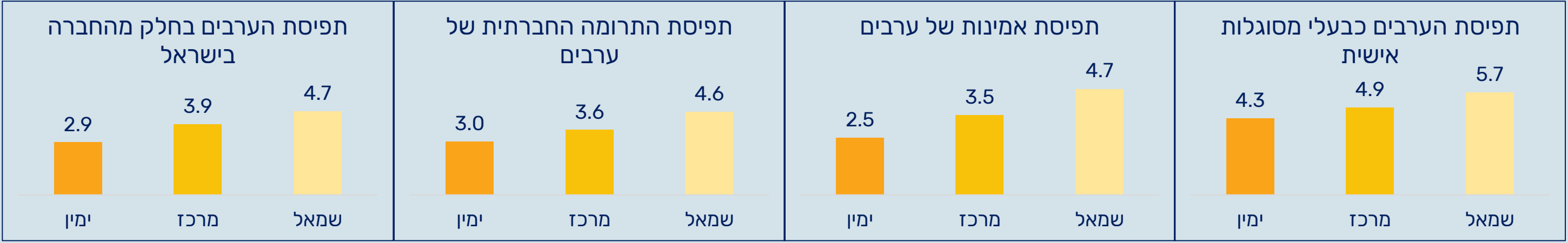

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך עולים הרגשות השליליים ופוחתים הרגשות החיוביים כלפי ערבים.

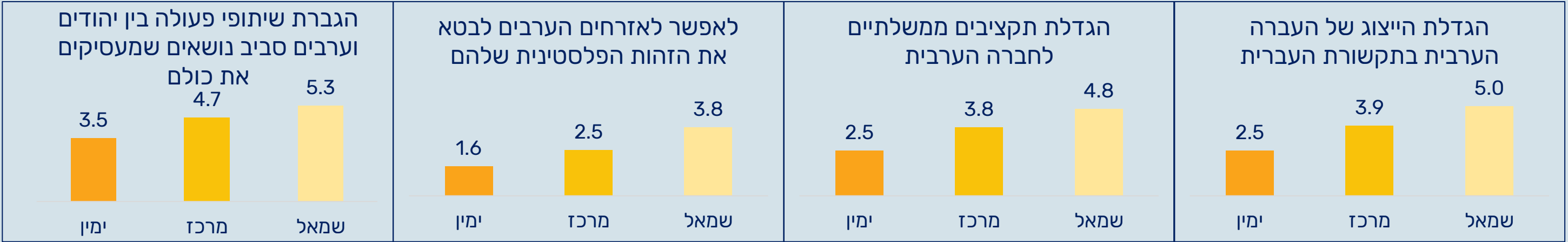

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך עולה התפיסה השלילית כלפי ערבים.

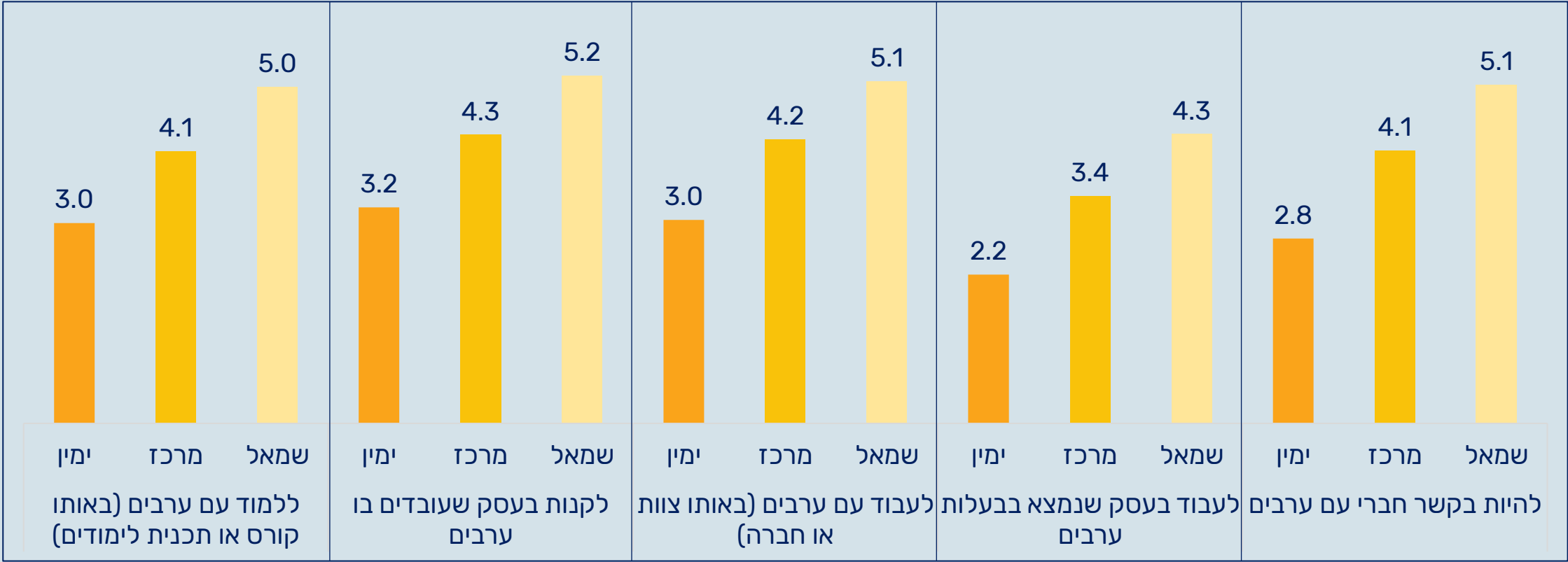

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך פוחתת התמיכה במדיניות לטובת החברה הערבית.

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך פוחתת ההתעניינות בקרבת ערבים.

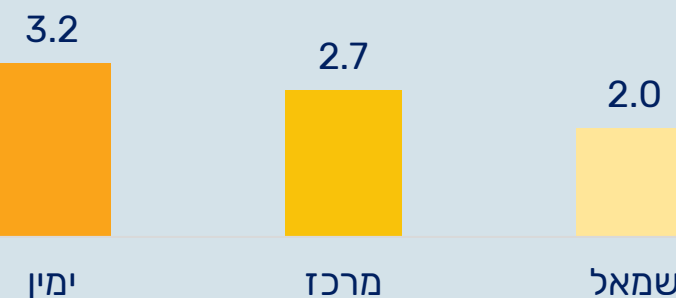
מדגם חברה יהודית

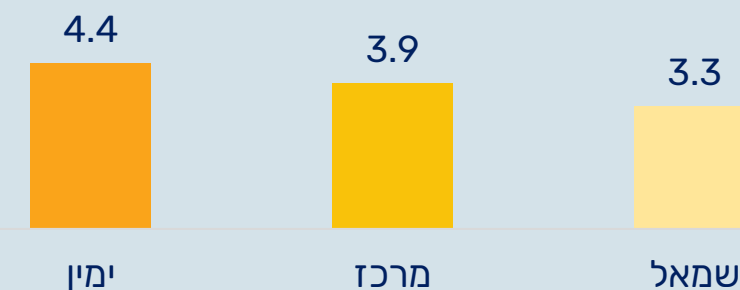

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך יותר תופסים שיש ייצוג ערבי בתקשורת העברית, יותר תופסים שהמראיינים הערבים מוצגים בצורה חיובית, ויותר תופסים את המראיינים כהומוגניים.

כל המראיינים הערבים חושבים באופן דומה (1- כלל לא, 6- במידה רבה)

באיזה אופן לדעתך מראיינים ערבים אזרחי ישראל מוצגים בערוצי התקשורת בשפה העברית? (1- בצורה שלילית, 7- בצורה חיובית)

מתוך כלל המראיינים שהופיעו בתקשורת בשפה העברית (בטלוויזיה וברדיו) בשנה האחרונה, כמה להערכתך, באחוזים, היו ערבים? (0-100%)

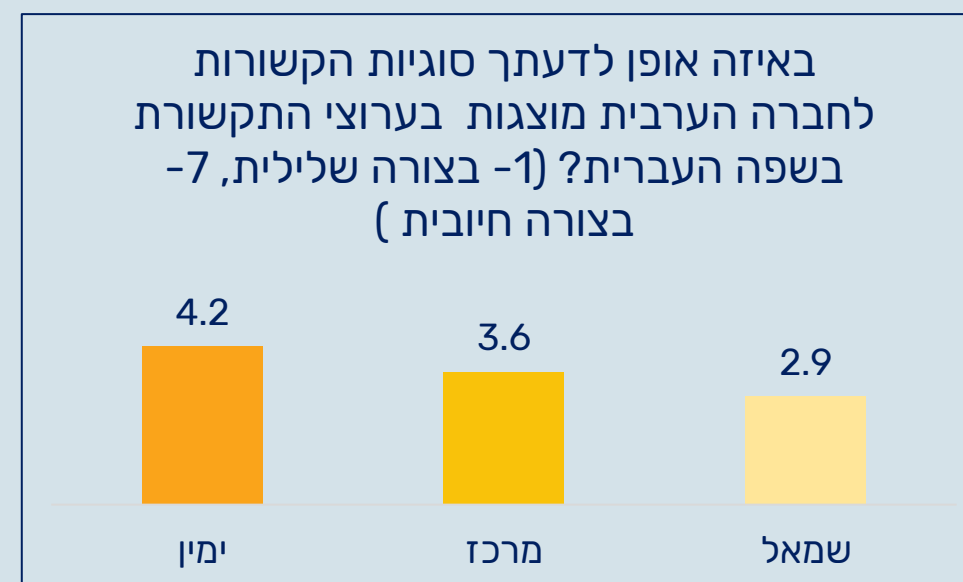
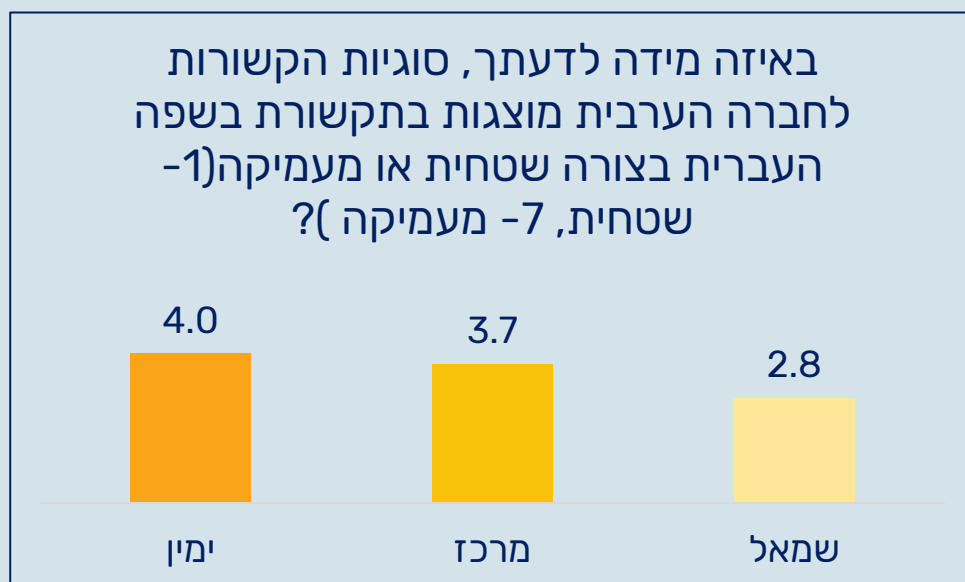

קיימת הטייה בתפיסת הייצוג של הסוגיות הקשורות לחברה הערבית בתקשורת העברית

מדגם חברה יהודית

ככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין כך יותר תופסים שהסוגיות מוצגות בצורה חיובית, ויותר תופסים את הסיקור לסוגיות הקשורות לחברה הערבית כמעמיק.

מדגם חברה יהודית

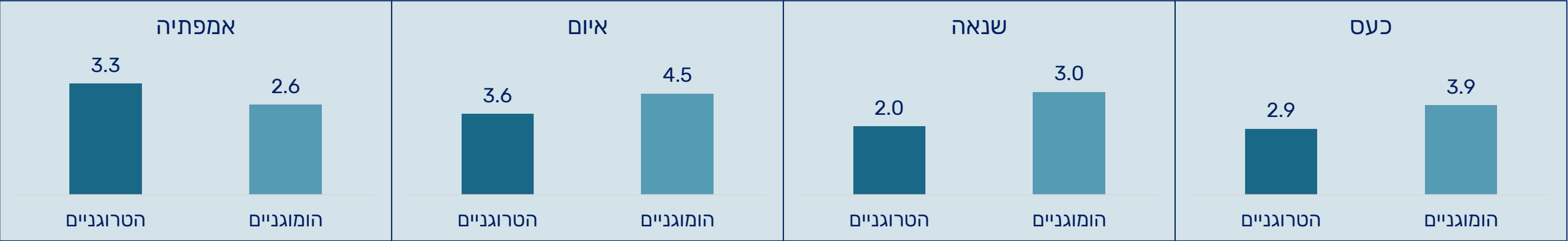

ממצא חיובי! הגברת הטרוגניות של מרואיינים ערבים בתקשורת העברית ליחס חיובי יותר כלפי החברה הערבית

מדגם חברה יהודית

ככל שהציבור היהודי תופס את המרואיינים הערבים כהטרוגניים, כך עולים הרגשות החיוביים ופוחתים הרגשות השליליים כלפי ערבים. ממצא זה נמצא בקרב ימין, מרכז, שמאל כאחד.

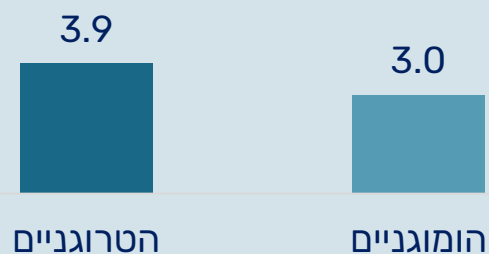

ממצא חיובי! הגברת הטרוגניות של מרואיינים ערבים בתקשורת העברית קשורה ליחס חיובי יותר כלפי החברה הערבית

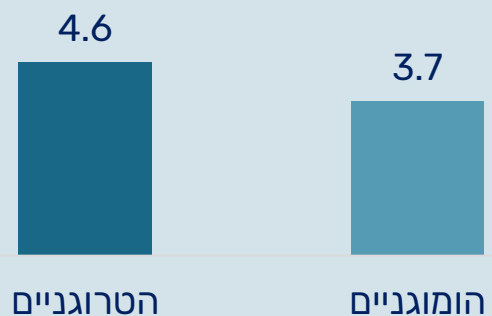
מדגם חברה יהודית

ככל שהציבור היהודי תופס את המרואיינים הערבים כהטרוגניים, כך עולה התפיסה החיובית כלפי ערבים. ממצא זה נמצא בקרב ימין, מרכז, שמאל כאחד.

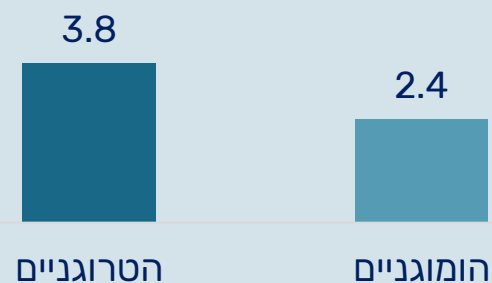
תפיסת הערבים כחלק מהחברה בישראל

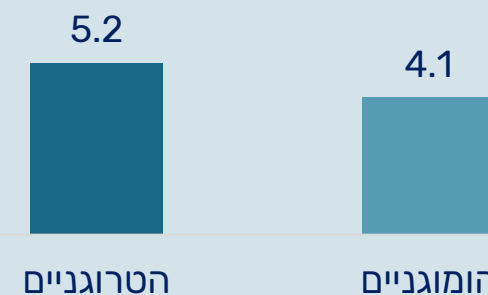
תפיסת הערבים כחברותיים

תפיסת הערבים כאמינים

תפיסת הערבים כבעלי מסוגלות אישית

ממצא חיובי! הגברת הטרוגניות של מרואיינים ערבים בתקשורת העברית ליחס חיובי יותר כלפי החברה הערבית

מדגם חברה יהודית

ככל שהציבור היהודי תופס את המרואיינים הערבים כהטרוגניים, כך עולה התמיכה במדיניות לטובת החברה הערבית. ממצא זה נמצא בקרב ימין, מרכז, שמאל כאחד.

הגברת שיתופי פעולה בין יהודים וערבים סביב נושאים שמעסיקים את כולם

4.6

הטרוגניים

3.6

הומוגניים

לאפשר לאזרחים הערבים לבטא את הזהות הפלסטינית שלהם

2.5

הטרוגניים

2.0

הומוגניים

הגדלת התקציבים הממשלתיים לחברה הערבית

3.7

הטרוגניים

2.7

הומוגניים

הגדלת הייצוג של החברה הערבית בתקשורת העברית

3.8

הטרוגניים

2.8

הומוגניים

4

סיכום ודיון

3

ממצאי חברה ערבית

2

ממצאי חברה יהודית

1

מטרת המחקר ומודל
תיאורטי

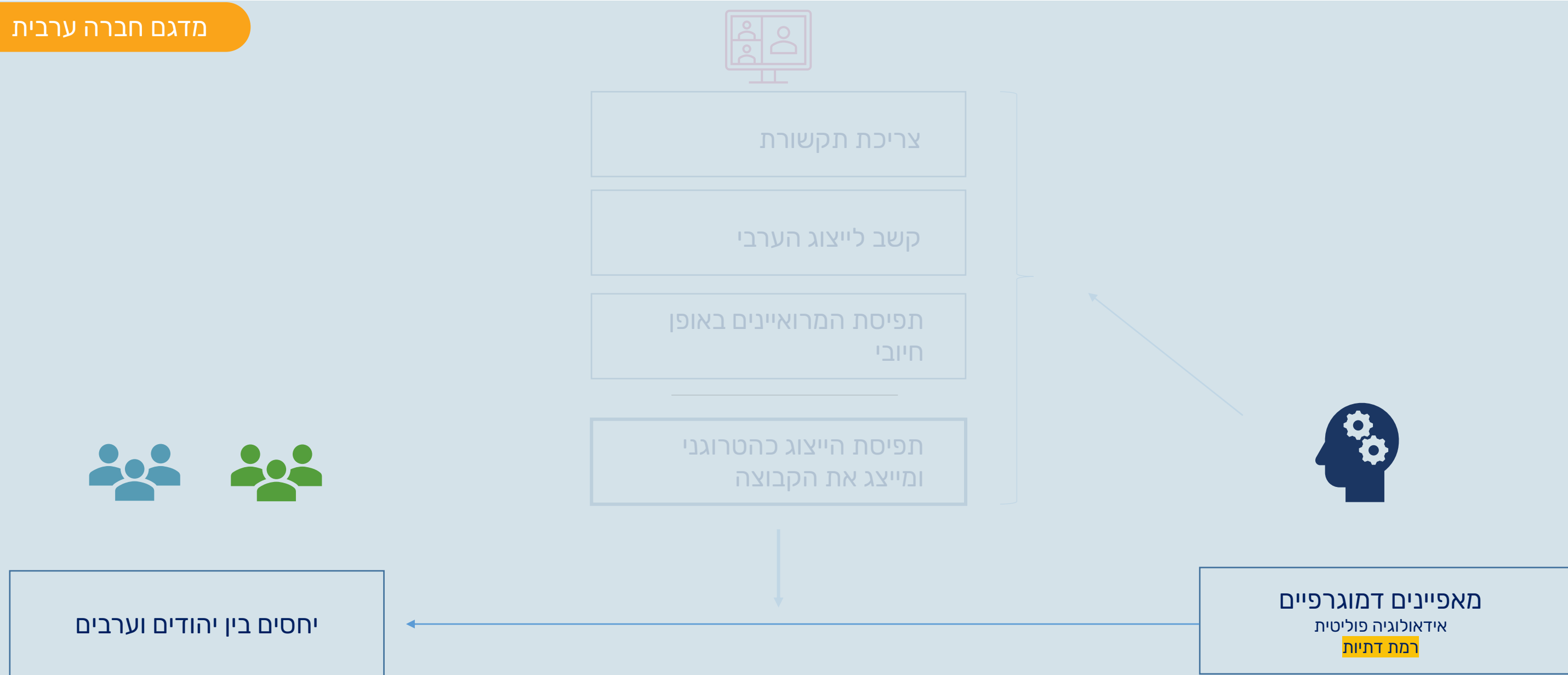
371 משיבים ערבים אזרחי ישראל מגיל 18 ומעלה

תקופת הדגימה האינטרנטית: 12-18.12.22

מגדר	גיל	אזור מגורים	דת	רמת דתיות
45% זכר	18-22 5%	63% צפון	74% מוסלמי	16% לא מקיים מצוות דתיות בכלל
55% נקבה	23-29 20%	25% מרכז	12% נוצרי	45% מקיים חלק מהמצוות הדתיות
	30-39 32%	12% דרום	14% דרוזי	34% מקיים את רוב המצוות הדתיות
	40-49 26%			5% מקפיד לקיים את המצוות הדתיות
	+50 17%			

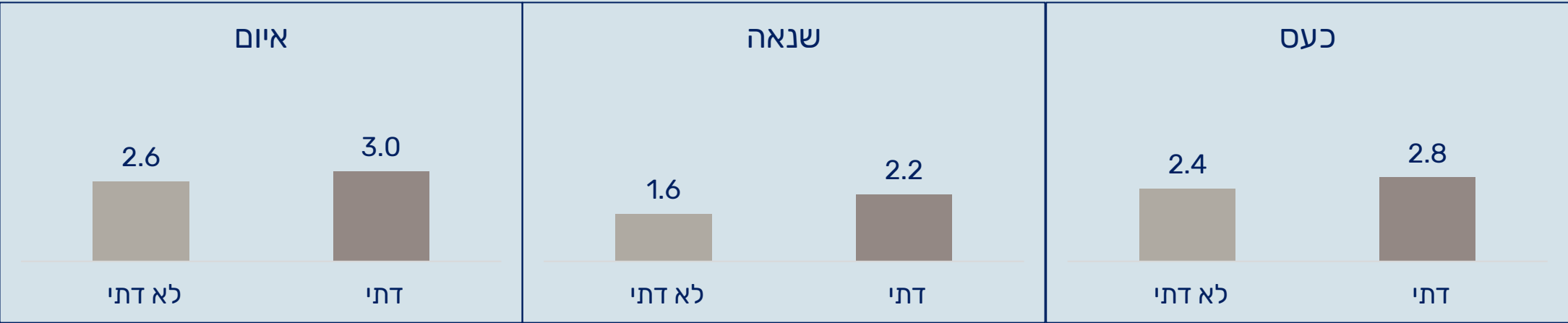

מדגם חברה ערבית

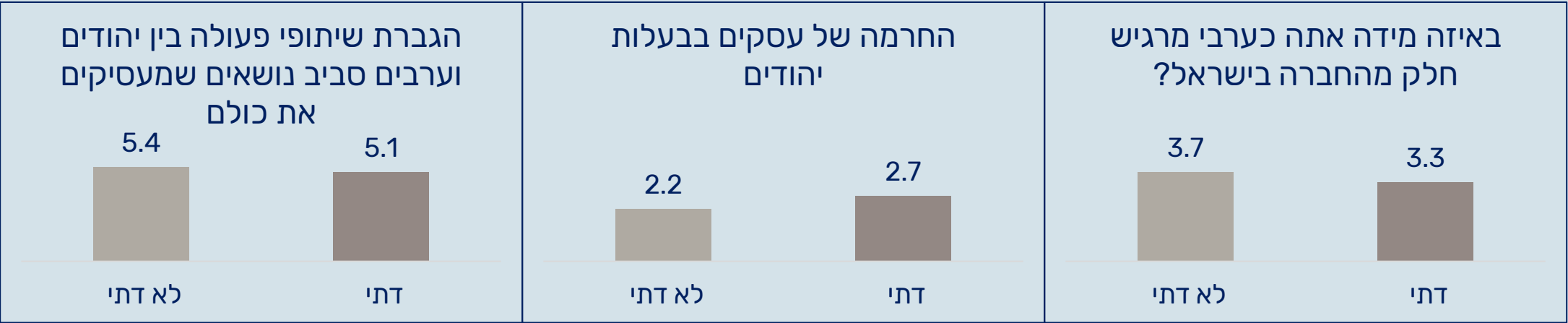
ערבים דתיים*, בהשוואה ללא דתיים, מרגישים יותר רגשות שליליים כלפי יהודים.

*דתיים הם מי שענו שמקיימים את רוב המצוות הדתיות או שמקפידים לקיים את המצוות הדתיות, והלא דתיים הם מי שענו שלא מקיימים מצוות דתיות בכלל או שמקיימים חלק מהמצוות הדתיות. הסקאלה של השאלות נעה בין 1(כלל לא) ל 6(במידה רבה)

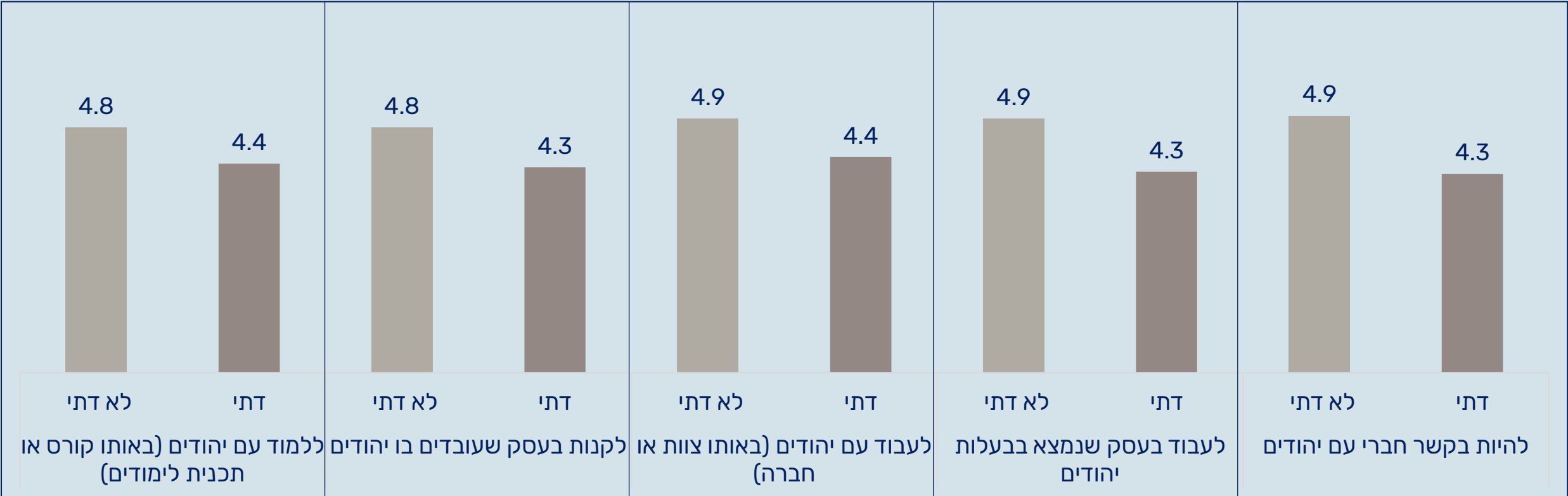
ערבים דתיים*, בהשוואה ללא דתיים, מראים עמדות שליליות יותר כלפי יהודים.

*דתיים הם מי שענו שמקיימים את רוב המצוות הדתיות או שמקפידים לקיים את המצוות הדתיות, והלא דתיים הם מי שענו שלא מקיימים מצוות דתיות בכלל או שמקיימים חלק מהמצוות הדתיות. הסקאלה של השאלות נעה בין 1(כלל לא) ל 6(במידה רבה)

ערבים דתיים*, בהשוואה ללא דתיים, פחות מעוניינים להיות בקרבת יהודים.

*דתיים הם מי שענו שמקיימים את רוב המצוות הדתיות או שמקפידים לקיים את המצוות הדתיות, והלא דתיים הם מי שענו שלא מקיימים מצוות דתיות בכלל או שמקיימים חלק מהמצוות הדתיות.

הסקאלה של השאלות נעה בין 1(כלל לא) ל 6(במידה רבה)

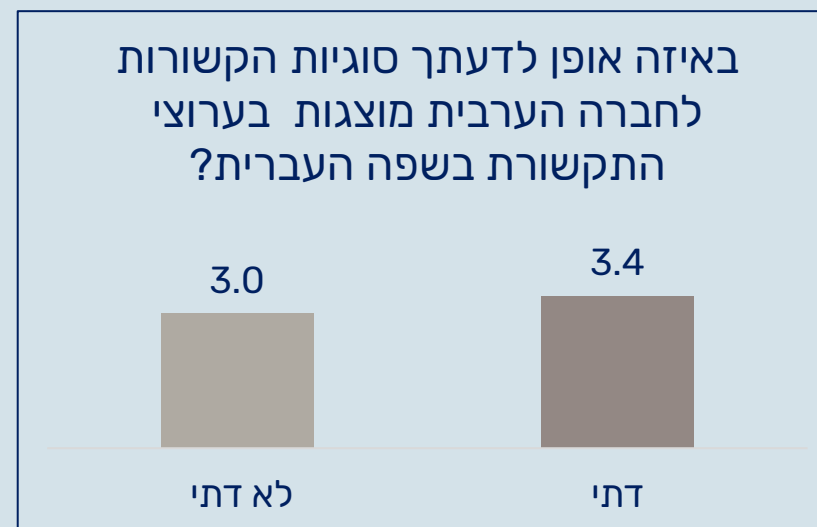
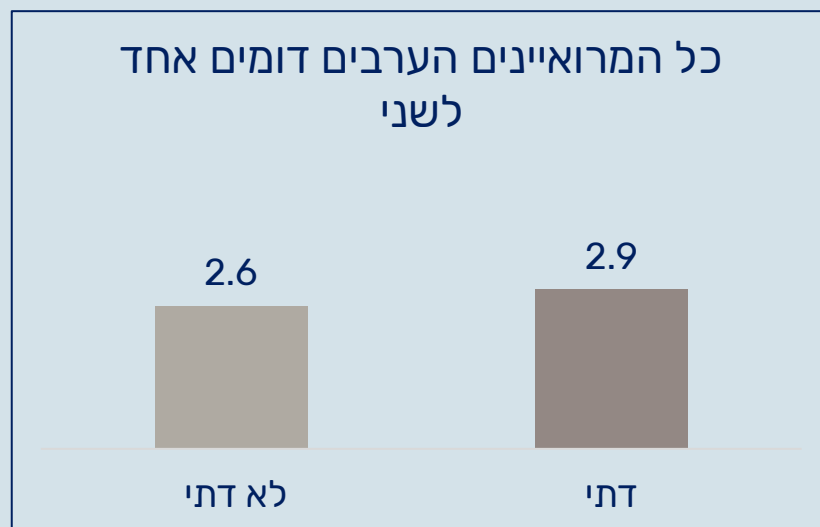
מדגם חברה ערבית

מדגם חברה ערבית

ערבים דתיים*, בהשוואה ללא דתיים, יותר תופסים את הסוגיות הקשורות לחברה הערבית כמוצגות בצורה חיובית ויותר תופסים את המרואיינים הערבים כהומוגניים. עם זאת אין הבדל משמעותי בתפיסת הייצוג בערבי בתקשורת העברית.

אין הבדל משמעותי בין דתיים ללא דתיים.

*דתיים הם מי שענו שמקיימים את רוב המצוות הדתיות או שמקפידים לקיים את המצוות הדתיות, והלא דתיים הם מי שענו שלא מקיימים מצוות דתיות בכלל או שמקיימים חלק מהמצוות הדתיות.

מדגם חברה ערבית

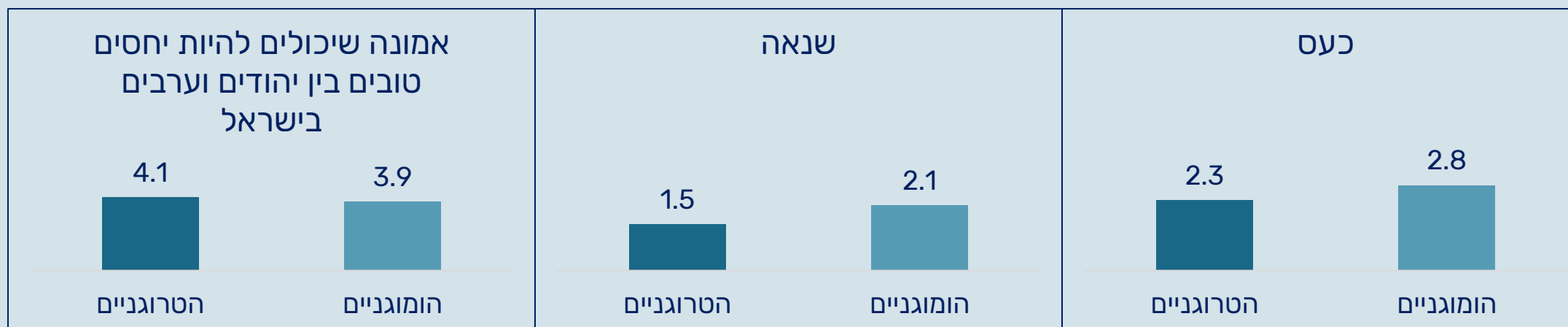

ממצא חיובי! הגברת הטרוגניות של מרואיינים ערבים בתקשורת העברית קשורה ליחס חיובי יותר כלפי החברה היהודית

מדגם חברה ערבית

ככל שהציבור הערבי תופס את המרואיינים הערבים כהטרוגניים, כך עולים הרגשות החיוביים ופוחתים הרגשות השליליים כלפי יהודים.

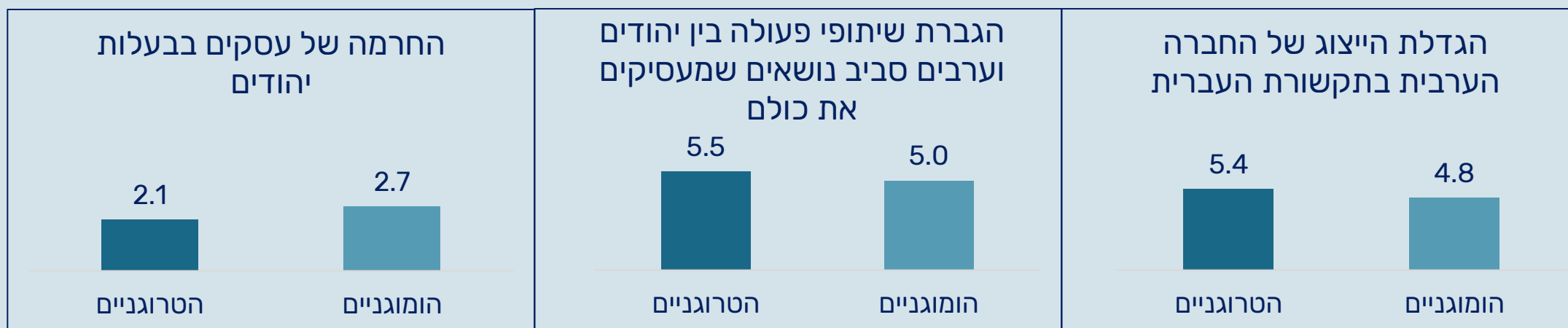

ממצא חיובי! הגברת הטרוגניות של מרואיינים ערבים בתקשורת העברית ליחס חיובי יותר כלפי החברה היהודית

מדגם חברה ערבית

ככל שהציבור הערבי תופס את המרואיינים הערבים כהטרוגניים, כך עולה התמיכה בשיתופי פעולה בין יהודים וערבים, ויורדת התמיכה במדיניות לרעת הציבור היהודי.

- למאפיינים הדמוגרפיים (זהות פוליטית בחברה יהודית ורמת דתיות בחברה הערבית) יש קשר חזק עם התפיסות, רגשות ועמדות שלנו. ככל שהזהות הפוליטית ימנית יותר (בקרוב יהודים) ודתית יותר (בקרוב ערבים) כך היחסים בין הקבוצות שליליות יותר.
- קיימת הטייה בתפיסת הייצוג הערבי בתקשורת העברית גם בקרב הציבורי היהודי וגם הערבי בהתאם לזהות הפוליטית (בקרוב יהודים) והזהות הדתית (בקרוב ערבים). כך שככל שהזהות הפוליטית נוטה לימין וככל שהזהות הדתית יותר שמרנית, כך תופסים שהסוגיות הקשורות לחברה הערבית מוצגות בצורה חיובית יותר, ותופסים את המרואיינים כהומוגניים יותר.
- בנוסף ככל שהזהות הפוליטית (בקרוב יהודים) נוטה לימין כך תופסים שיש יותר ייצוג ערבי בתקשורת העברית.
- מכאן, נמצא שקיים פער בין הייצוג הערבי בתקשורת העברית בפועל (לפי מחקר יפעת כ- 3% עד הרבעון השני של 2022) לבין תפיסת הייצוג (לפי מחקר זה כ- 21% בקרב יהודים, וכ- 27% בקרב ערבים).
- בעוד שלא נמצא קשר בין תפיסת הייצוג לבין יחס בין הקבוצות, נמצא שתפיסת ההטרואיניות של המרואיינים הערבים בתקשורת העברית היא פרמטר שמנבא יחסים יותר טובים (רגשות, תפיסות ועמדות יותר חיוביות) מעל ומעבר לזהות פוליטית (בקרוב יהודים) וזהות דתית (בקרוב ערבים).
- כדי לבדוק את הקשר בין מידת הייצוג בפועל (ולא את תפיסת הייצוג) לבין יחסים בין קבוצות יש לבצע מחקר המשך שיכול לבדוק קשר זה לאורך זמן.